

ข่าว : เราควรทำอย่างไร

ทุกๆ วันพฤหัสบดี คณะรัฐมนตรีจะนัดประชุมกันเพื่อติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ในการประชุมครั้งที่ผ่านมา คำถามแรกที่คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในฐานะนายกรัฐมนตรีถามที่ประชุมคือ หากวันนี้เราเป็นรัฐบาล เราจะมึนโยบายอย่างไรเกี่ยวกับราคาข้าวที่นับวันจะมีแต่สูงขึ้นอย่างไร ผมคิดในใจว่า นี่แหละ หัวใจของการทำงานในบทบาทของ ครม.เงา คือ การช่วยรัฐบาลหาคำตอบสำหรับปัญหาของประเทศซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มุ่งเน้นที่การวิจารณ์ และก็เป็นบทบาทที่ท้าทายมากขึ้น และเมื่อคุณอภิสิทธิ์ถามคำถามนี้ ก็ถึงกับทำให้พวกเราอึ้งไปชั่วขณะ

ทุกวันนี้ทุกฝ่ายต้องช่วยกันหาทางออกให้กับบ้านเมืองของเรา เพราะปัญหานั้นใหญ่เกินที่จะแก้ไขได้โดยรัฐบาลฝ่ายเดียว อาทิตย์ที่ผ่านมามีกลุ่มนักลงทุนต่างชาติกลุ่มหนึ่งนัดหารือกับผม สิ่งที่เขาถามผมอย่างตรงไปตรงมาคือ ทำไมปัญหากฎหมายและเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่จบสิ้นสักที และมีโอกาสที่รัฐประหารจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ในเวลาอันใกล้

หากผมต้องตอบคำถามแรกในฐานะผู้สนับสนุนรัฐบาล ผมคงจะตอบว่าปัญหาทุกอย่างเกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญที่ไม่ชอบธรรมและไม่เป็นธรรม แต่ฝ่ายตรงข้ามของรัฐบาลคงตอบว่า รัฐบาลไม่สนใจที่จะแก้ไขปัญหามันเมือง เพราะมุ่งแต่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ของพวกเขาพ่อของตนา สำหรับคำถามที่สองนั้น ผมตอบไปตรงๆ ว่า สำหรับผมและคนไทยหลายๆ คน รัฐประหารกับประเทศไทยนั้น ไม่ใช่เรื่องแปลกอีกต่อไป แต่สิ่งที่แปลกสำหรับผมคือ ทำไมรัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหารยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการลงประชามติ รับ/ไม่รับ รัฐธรรมนูญ แต่รัฐบาลที่มาจากทางเลือกกลับไม่ยอมฟังเสียงของประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เช่นเดียวกับเรื่องข้าว...เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจว่าประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวที่ใหญ่ที่สุดในโลก (ไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดข้าวโลกถึง 30%) และประชากรส่วนใหญ่ก็ทำงานในภาคเกษตร แต่ทำไมเราถึงกังวลเรื่องราคาข้าวเหลือเกิน? คำตอบคือ คนไทยก็เป็นกลุ่มบริโภคข้าวที่ใหญ่อันดับต้นๆ ของโลกเช่นเดียวกัน ดังนั้นโจทย์ที่สำคัญก็คือ เราจะแบ่งผลประโยชน์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคอย่างไร

ปัญหาาราคาข้าวสามารถแก้ไขได้โดยการบริหารจัดการระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การจัดการข้าว 2.1 ล้านตัน ที่รัฐบาลรับจำนำจากเกษตรกรในหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งทางกระทรวงพาณิชย์ได้เสนอว่า จะขาย 6.5 แสนตัน ในราคาต้นทุน และจะเก็บที่เหลือไว้ในคลัง

ผมเองเชื่อว่าราคาข้าวคงจะสูงต่อไป เนื่องจากผลกระทบของภาวะโลกร้อนบวกกับการประยุกต์ใช้พืชผลเกษตรไปแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงทดแทน ในสถานการณ์เช่นนี้ ประเทศไทยต้องรีบปรับโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ เพื่อที่พี่น้องเกษตรกรจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากภาวะราคาสินค้าเกษตรที่นับวันมีแต่จะสูงขึ้น

น่าเสียดายอย่างยิ่งที่รัฐบาลยังไร้ซึ่งยุทธศาสตร์ในการรับมือกับสถานการณ์ ที่แย่ไปกว่านั้น รัฐบาลได้ส่งสัญญาณที่ขัดแย้งและสับสน วันหนึ่งรัฐบาลประกาศให้เกษตรกรชะลอการขายข้าวเพื่อรอรับผลจากราคาข้าวที่จะสูงขึ้น ก่อนที่จะเปลี่ยนใจเพราะเกรงว่าข้าวจะขาดตลาด และนอกจากนั้น หนึ่งวันหลังจากที่มีการยืนยันจากรมว.พาณิชย์ ในสภาว่าจะขายข้าวราคาถูก 6.5 แสนตัน ให้กับประชาชน ก็มีการแถลงเปลี่ยนใจ และในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ยังไม่มีความชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับเกษตรกรที่ จะต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้นในการทำนาปรัง และรัฐบาลยังไม่มีนโยบายในการลดต้นทุนของปุ๋ยเคมี

เมื่อคำนึงถึงอุปสรรคข้างต้น ผมและ ครม.เงา ขอเสนอมาตรการเพื่อรองรับราคาข้าวที่แพงขึ้น ดังต่อไปนี้

1. เราควรที่จะยืนยันความมั่นใจว่า ข้าวจะไม่ขาดตลาดโดยวิธีที่ดีที่สุดคือ ปลดปล่อยให้การค้าข้าวเป็นไปตามกลไกตลาด เพราะการแทรกแซงกลไกตลาด กล่าวคือการแทรกแซงกลไกราคาหรือการจัดโควตาการส่งออก อาจทำให้เกิดการกักตุนหรือลักลอบขาย ที่สำคัญกว่านั้นการปล่อยให้ระบบดำเนินไปตามกลไกตลาด จะทำให้เกษตรกรได้ประโยชน์จากราคาที่สูงขึ้น และเนื่องจากไทยผลิตข้าวได้มากกว่าความต้องการภายในประเทศถึง 2 เท่า ตราบใดที่ราคาในประเทศสอดคล้องกับราคาโลก ก็จะไม่มีการที่ข้าวในประเทศจะขาดแคลน

2. เราไม่แนะนำให้ห้ามนำเข้าข้าวในโครงการจำนำข้าวมาขายในราคาถูกให้กับผู้บริโภค แต่เราจะแนะนำให้ประมูลขายเพื่อนำกำไรจากการประมูลนั้นไปช่วยเกษตรกรโดยตรง อาจทำได้โดยการลดต้นทุนราคาปุ๋ยหรือลงทุนจัดการทรัพยากรน้ำ

หลักของความคิดนี้อยู่บนพื้นฐานความคิดว่า เราควรคืนกำไรให้เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ผลิต มากกว่าที่จะให้ประโยชน์กับผู้บริโภค

ส่วนหนึ่งเพราะสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวเป็นเพียงแค่ตัวเลขที่เล็กน้อยเมื่อเปรียบกับรายได้ทั้งหมดของเรา อีกส่วนก็คือเราเชื่อว่าแนวคิดอย่างนี้มีความยุติธรรมกับชาวนามากกว่า ทั้งนี้ผมเชื่อว่าการประมูลสต็อกข้าวน่าจะทำได้กำไรเกินหมื่นล้านบาท

3. รัฐบาลควรลงทุนพัฒนาวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่ให้สูงขึ้น เพราะในปัจจุบันผลผลิตข้าวต่อไร่ของชาวนาไทยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ผลิตข้าวจากประเทศอื่นๆ อีกทั้งเกษตรกรที่เข้าถึงน้ำได้ก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากกว่าเดิมถึงสองเท่า

ดังนั้นรัฐบาลควรมุ่งสร้างเมกะโปรเจกต์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำโดยเร็ว สองเดือนที่แล้วเราได้รับรู้ถึงแผนการสร้างนโยบายอุโมงค์ส่งน้ำที่จะผันน้ำมาจากแม่น้ำโขง แต่ ณ ปัจจุบันดูเหมือนว่าจะเจียบหายไปแล้วจากนโยบายของรัฐบาล และยังไม่ได้รับทราบถึงนโยบายอื่นที่จะเป็นไปได้มากกว่าอีกด้วย

อีกปัญหาคือ ราคาปุ๋ยที่แพงขึ้น

สืบเนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าวัตถุดิบอันเป็นส่วนประกอบสำคัญในการผลิตปุ๋ยเคมี รัฐบาลต้องรีบตัดสินใจว่าจะคุ้มทุนที่ประเทศไทยจะใช้ทรัพยากรจากโปแตชที่มีอยู่อย่างมากมายได้อย่างไร หรือไม่

ผมและ ครม.เงา ได้เสนอคำตอบหลายประการให้รัฐบาล และได้ตั้งคำถามหลายประเด็นนี้ รัฐบาลควรพิจารณา ปัญหาเรื่องราคาข้าวต้องถูกจัดการโดยเร็ว เพราะสิ่งนี้ดูเหมือนจะเป็นปัญหาที่จริงแล้วกลับเป็นโอกาสที่ล้ำค่าสำหรับประเทศไทย

นี่คือแนวคิดในเรื่องนี้ของ ครม.เงา แต่หลักประเด็นสำคัญก็คือ การคิดที่เป็นระบบ มีตรรกะที่ชัดเจน ช่วงนี้ผมเป็นห่วงกับวิธีการทำงานของรัฐบาลที่สวมหมวกหลายใบทางด้านการเมืองและทางด้านบริหาร สุดท้ายทำให้คำตอบต่อโจทย์ต่างๆ สับสนปนเป่าเป้าหมายของการตัดสินใจที่แท้จริงคืออะไร ส่งผลให้สัญญาณสับสน แต่ผลทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาปากท้องประชาชน ไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังที่ทุกคนมี